

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/18/2019
Identifikačné číslo spisu: 1018200814
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1018200814.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej v právnej veci žalobcu: JUDr. Y. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 41863-2/2018-BA z 27. apríla 2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sa/53/2018-56 z 10.10.2018, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.
- II. Účastníkom náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 8Sa/53/2018-56 z 10.10.2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 41863-2/2018-BA z 27. apríla 2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým žalovaná ako odvolací orgán v celom rozsahu zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava č. 2789/2018-BAM-DvN z 01.02.2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Bratislava uložila žalobcovi podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len zákon o sociálnom poistení) povinnosť vrátiť dávku (časť dávky) v nezamestnanosti za obdobie od 1. septembra 2017 do 30. septembra 2017 v celkovej sume 555,90 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti prvostupňového rozhodnutia z dôvodu, že žalobca vedel alebo musel z okolností predpokladať, že mu bola dávka v nezamestnanosti vyplatená neprávom, pretože bol od 01.09.2017 zamestnaný.

2. Krajský súd zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že žalobca svoju správnu žalobu z procesného hľadiska založil na porušení ust. § 191 S.s.p. a to na nedostatočne zistenom skutkovom stave veci, nesprávnom právnom posúdení a nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia, rozporu skutkového stavu s administratívnymi spismi a svoje vecné námietky zastrešil nezákonnosťou napadnutého rozhodnutia. K uvedeným námietkam dáva krajský súd do pozornosti, že len správne a zákonne zistený

skutkový stav vytvára predpoklad právnej situácie nesprávneho právneho posúdenia veci, z čoho možno logicky vyvodiť, že rozhodnutie správneho orgánu nemôže trpieť vadou nedostatočne zisteného skutkového stavu a súčasne aj nesprávneho právneho posúdenia veci. Ak teda žalobca tvrdí, že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na riadne posúdenie veci, potom jeho námietka nesprávneho právneho posúdenia je a priori nedôvodná. Túto teóriu podporuje aj rozsudok NS SR sp. zn. 1 Sžak/10/2017 zo dňa 27.06.2017.

3. Nárok na dávku v nezamestnanosti (ďalej len „dávka“) vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak a slúži na prekrytie nedostatku finančných prostriedkov v čase absencie pracovného uplatnenia poistenca. Nebolo sporné, že zaradením do evidencie nezamestnaných, žalobcovi nárok na dávku v nezamestnanosti, na základe žiadosti zo dňa 27.09.2017, doručenej Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava dňa 02.10.2017, odo dňa 22.08.2017 vznikol. V samotnej žiadosti o dávku v nezamestnanosti je v kolónke pod pís. L, bod 3, 4, 5 uvedené: Potvrdzujem svojím podpisom úplnosť a pravdivosť údajov, som si vedomý právnych následkov vyplývajúcich z nesprávne uvedených údajov, ako i povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy dávky v nezamestnanosti, som si vedomý nevyhnutnosti oznámiť každú zmenu osobných údajov a skutočností týkajúcich sa nároku na dávku v nezamestnanosti príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Prílohou žiadosti je poučenie žiadateľa o dávku a poberateľa dávky v nezamestnanosti, znalosť a porozumenie obsahu ktorého žalobca svojim podpisom potvrdil a z obsahu ktorého vyplýva uvedenie dôvodov zániku nároku na dávku, ako aj povinnosti poberateľa v lehote do ôsmich dní oznámiť skutočností rozhodujúce na vznik trvanie a zánik nároku na dávku, na jej výplatu, jej sumu, ako aj zmenu týchto skutočností. Expressis verbis sú v poučení vymenované dotknuté skutočností a medzi nimi aj vyradenie z evidencie uchádzačov. Do informácie o povinnostiach poberateľa dávky je zahrnuté aj vrátenie dávky alebo jej časti odo dňa, od ktorého mu nepatrila v poskytovanej sume, ak nesplnil povinnosť uloženú zákonom alebo prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila, najmä v prípade spätného vyradenia z evidencie alebo v prípade spätného priznania iných dávok sociálneho poistenia, ktorých priznanie a poberanie vylučuje nárok na poberanie dávky.

4. Tzn. žalobca súhrn svojich povinností prijal hneď získaním statusu žiadateľa o dávku v nezamestnanosti, a situácia uvedená za predposlednou čiarkou danej informácie nastala, čo súčasne vylučuje opodstatnenosť jeho tvrdení o reálnej nemožnosti príjemcov dávok poznať všetky zákony a povinnosti, zákonmi im uložené s poukazom na zúženie rozsahu ich zodpovednosti dané písm. a/ ods. 1 ust. § 236 ZSP. K tejto jeho dodatkovej úvahe súd podotýka, že jemu nebola povinnosť uložená podľa písm. a/, ale písm. b/ citovaného ustanovenia, s jasne formulovanou dispozíciou porušenia povinnosti, t.j. príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

5. Za irelevantné krajský súd považoval aj ďalšie žalobcove námietky, najmä v rovine nevyhnutnosti protiprávneho konania z jeho strany, o nedoručení rozhodnutia a teda nevedomosti o jeho vyradení dňa 18.10.2017 z evidencie uchádzačov o zamestnanie, s tvrdením, že k preplátku na dávke by došlo aj v prípade, ak by sa o vyradení dozvedel (rozhodnutie v odbernej lehote neprevzal a teda k jeho správoplateniu došlo na základe fikcie doručenia). Za fabulujúcu krajský súd považoval aj nadväzujúcu žalobcovu argumentáciu o neporušení ust. § 227 ods. 3, keď príjemcom dávky sa stal až dňa 12.10.2017, kedy najskôr mu vznikla povinnosť žalovanej riadne oznámiť zmenu rozhodujúcich skutočností, nakoľko rozhodujúce skutočností, o ktorých mal vedomosť, žalovanej riadne pri uplatnení žiadosti preukázal. Tu treba pripomenúť, že žalobcovi splyva postup Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Malacky a Sociálnej poisťovne pobočka Bratislava do jedného konania. Žiadosť o dávku v nezamestnanosti zo dňa 27.09.2017, doručil Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava dňa 02.10.2017, a v rámci žiadosti podpísal aj potvrdenie pravdivosti a úplnosti údajov, ako aj prehlásenie vedomosti o právnych následkoch vyplývajúcich z nesprávne uvedených (pozn. súdu aj zamlčaných) údajov, ako i o povinnosti neprávom vyplatené sumy dávky v nezamestnanosti vrátiť. Žalobcovej pozornosti zrejme

uniklo, že v tom čase už mesiac disponoval pracovnou zmluvou a bol v pracovnom pomere. Za relevantné súd nepovažuje ani ďalšie jeho námietky o neporušení zákonných ustanovení z jeho strany a o vedomosti žalovanej zo svojich informačných systémov o vzniku jeho pracovného pomeru atď., nakoľko na podanie úplných a pravdivých informácií sa zaviazal už dňom podpisu žiadosti. Jediným relevantným v preskúvaní správnosti napadnutého rozhodnutia je vznik pracovného pomeru žalobcu dňa 01.09.2017, na základe čoho bol k tomuto dňu spätne vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie v zmysle ust. § 105 ods. 2 ZSP, v dôsledku čoho mu v súlade s dispozíciou ust. § 236 ods. 1 písm. b/, pretože prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila, vznikla povinnosť z vyplatenej dávky za obdobie od 22.08.2017 do 30.09.2017 vrátiť časť dávky vyplatenej bez právneho titulu za obdobie od 01.09.2017 do 30.09.2017 v rozsahu 555,90 Eur, ktorej prijímateľ bol za súbehu trvania pracovného pomeru a poistenca vyradeného zo zoznamu uchádzačov o zamestnanie. Žalobca teda vedel, respektíve musel predpokladať, že dávka v nezamestnanosti, ktorá mu bola vyplatená za obdobie, počas ktorého bol vyradený z evidencie a súčasne zamestnaný a mal nárok na mzdu mu bola vyplatená neprávom a je ju povinný vrátiť. Napokon, že tejto povinnosti, s explicitným uvedením v poučení žiadateľa, že dávku je povinný vrátiť okrem iného v prípade spätného vyradenia z evidencie alebo v prípade spätného priznania iných dávok sociálneho poistenia, ktorých priznanie a poberanie vylučuje nárok na poberanie dávky, porozumel, vyjadril svojim podpisom na poučení, dňa 27.09.2014.

6. K žalobcovým námietkam krajský súd okrajovo uvádza, že tieto by mali svoju právnu logiku na báze teoretickej meditácie o dodržaní procesného postupu správneho orgánu pri prijatí nešpecifickej, bližšie nekonkretizovanej dávky. V prípade žalobcu je predmetom prieskumu rozhodnutie o vrátení dávky v nezamestnanosti, teda dávky, ktorej už samotný názov úzko špecifikuje účel jej priznania, t.j. príjem pokrývajúci obdobie v nezamestnanosti, kedy všetky úvahy o nenaplnení podmienok zodpovednosti, nevedomosti, porušení postupu žalovanej, či inom prenášaní zodpovednosti na správny orgán neobstoja.

7. Krajský súd konštatoval, že v zistení skutkového stavu žalovanou nedošlo k logickému rozporu v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z konania, alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálnej vierohodnosti, rozhodnutiu správneho orgánu nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplývali, ani inak nevyšli počas jeho konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo, že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 127 až § 129 S.s.p., alebo, že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Žalovaná riadne zistila skutočnosti potrebné na vyvodenie záverov k akým dospela a z poznania obsahu administratívneho spisu jednoznačne vyplýva správnosť jej rozhodnutia.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobca (sťažovateľ). V rozsiahlej kasačnej sťažnosti uviedol, že krajský súd pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Trval na vlastnom právnom posúdení, ktoré namietal počas celého správneho, ako aj súdneho konania, spočívajúce v tom, že pre založenie zodpovednosti za preplatok na dávke v nezamestnanosti v zmysle ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení je nevyhnutným predpokladom naplnenie celého zodpovednostného reťazca stanoveného zákonom o sociálnom poistení v nadväznosti na všeobecný právny inštitút zodpovednosti. Sťažovateľ odmieta zodpovednosť za vznik preplatku a má za to, že podmienky na vznik zodpovednosti neboli dané. Vo všeobecnosti sa podľa sťažovateľa zodpovednosť v sociálnom poistení podobá zodpovednosti za škodu, a preto aj uloženie povinnosti vrátiť preplatok na dávke musí byť posúdené s ohľadom na porušenie právnej povinnosti. Túto skutočnosť vyvodzuje zo zaradenia ustanovenia § 236 zákona o sociálnom poistení v druhej hlave piatej časti zákona o sociálnom poistení. Ďalej sťažovateľ rozobral jednotlivé predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, ktoré sú podľa neho totožné ako predpoklady vzniku zodpovednosti za preplatok (protiprávne konanie, vznik

preplatku na dávke, príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom preplatku a zavinenie). Sťažovateľovi nie je jasné tvrdenie žalovanej a krajského súdu, že vedel alebo musel predpokladať, že sa mu dávka vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, aká mu patrila. Sťažovateľ odmieta, že by svojím konaním alebo opomenutím konania zaviniť vznik preplatku na dávke. Namietal, že v jeho prípade žalovaná vôbec neskúmala jeho prípadné zavinenie a existenciu tohto znaku zodpovednosti jednoducho poprela.

9. Sťažovateľ ďalej uviedol, že z ustanovenia § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení vyplýva osobitný predpoklad pre vznik zodpovednosti za preplatok na dávke v nezamestnanosti, ktorým je nedostatok dobromyseľnosti pri prijatí dávky na strane prijímateľa dávky. Toto ustanovenie má chrániť dobromyseľného príjemcu dávky a poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 9Sžso/90/2016. Poznamenal, že zákon o sociálnom poistení v žiadnom svojom ustanovení nevyklučuje súbežné poberanie iného príjmu, resp. mzdy a dávky v nezamestnanosti. Za nesprávnu považoval úvahu žalovanej, že vedomosť o vzniku pracovného pomeru zároveň znamená aj vedomosť, že sa dávka vyplatila neprávom a poznamenal, že v čase výplaty dávky ešte ani nebol oboznámený s rozhodnutím žalovanej o priznaní dávky, a teda nemal ani možnosť posúdiť, či mu bola dávka vyplatená správne. Nemohol v čase vyplatenia dávky za žiadnych okolností vedieť, že dňa 12.10.2017 prijal dávku neprávom, resp. vo vyššej sume ako mu patrila. Trval na tom, že platí prezumpcia správnosti rozhodnutia a poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 9Sžso/90/2016 a 1So/80/2010. Sťažovateľ trvá na tom, že len subjektívna vedomosť žalobcu o tom, že sa mu vypláca dávka neprávom za súčasného splnenia všeobecných predpokladov vzniku zodpovednosti zakladá jeho povinnosť neoprávnene vyplatenú dávku vrátiť, pričom dôkazné bremeno, že všetky okolnosti boli naplnené zaťažuje žalovanú. Ďalej poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 7Sžso/77/2011. S poukazom na judikatúru podľa sťažovateľa k naplneniu podmienky vzniku zodpovednosti (vedomostnej zložky - nedostatku dobromyseľnosti) muselo predchádzať rozhodnutie o odňatí dávky a zastavení jej výplaty, pre ktorú v konaní neboli zistené zákonné dôvody. Toto rozhodnutie však bolo žalobcovi doručené až v decembri 2017. Skutočnosť, že dávka bola vyplatená v nesprávnej sume, resp. za nesprávne obdobie ešte neznamená, že bola vyplatená neprávom.

10. V rámci ďalšieho sťažnostného bodu sťažovateľ namietal, že krajský súd nerozlišoval medzi dôsledkami rozhodnutia o odňatí dávky, ktoré malo predchádzať tomuto konaniu a medzi povinnosťou žalobcu uvedenú dávku vrátiť v dôsledku naplnenia podmienok zodpovednosti za vznik preplatku. Skutočnosť, že žalobcovi žalovaná poskytla dávku aj za obdobie, pre ktoré neboli inak splnené zákonné predpoklady, neznamená súčasne aj povinnosť žalobcu vrátiť dávku, ktorú prijal v dobrej viere, a to aj keby inak boli dané dôvody na odňatie tejto dávky podľa § 112 ods. 2 zákona o sociálnom poistení. Záverom uviedol, že nemal vedomosť o prijatí dávky neprávom, neoprávnenú výplatu dávky nezavinil, a preto mu nemôže vzniknúť zodpovednosť za preplatok na dávke, a to ani vtedy, ak by boli dané dôvody na jej odňatie.

11. Nesprávny procesný postup krajského súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces videl sťažovateľ v tom, že krajský súd ani žalovaná nezdôvodňoval, nezaoberal sa a teda ani právne neposúdil žalobné námietky uvedené v žalobe, zahrnuté aj do kasačnej sťažnosti. Podľa sťažovateľa sa žalovaná aj krajský súd mali za každých okolností vysporiadať s otázkami právnymi, pričom žiadnym z právnych argumentov žalobcu sa krajský súd nezaoberal. Podľa sťažovateľa krajský súd rozsudok riadne nezdôvodnil, neuviedol úvahy, ktorými bol vedený pri hodnotení dôkazov, neuviedol ako použil správnu úvahu pri použití predpisov, na základe ktorých rozhodoval, neuviedol aké stanovisko zaujal k návrhom a námietkam žalobcu, právne tvrdenia krajského súdu nemajú oporu v platnom právnom poriadku. Rozsudok krajského súdu považoval za porušenie ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti orgánov verejnej moci a ochrany legitímnych očakávaní a tiež princípu, že právo nemôže vzniknúť z bezprávia a nespravodlivosti.

12. Sťažovateľ ďalej vyčítal žalovanej procesný postup, v celom konaní podľa neho rozhodovala

svojvoľne a arbitrárne a prenáša celú ťarchu za svoje nesprávne konanie na žalobcu ako poistenca a príjemcu dávky. Nezákonným uložením povinnosti vrátiť časť dávky v nezamestnanosti dochádza k závažnému bezprostrednému zásahu do vlastníckych práv sťažovateľa. Žalovaná mu celým svojím postupom odňala jeho procesné práva, predovšetkým možnosť konať v konaní o odňatí dávky, resp. v konaní o uložení povinnosti za preplatok, napr. predkladať tvrdenia a dôkazy na podporu svojich tvrdení. Preskúmané rozhodnutie nepovažuje za dostatočne odôvodnené.

13. Záverom sťažovateľ navrhol peňažnú moderáciu preskúmaného rozhodnutia, pretože považuje vrátenie peňažného plnenia vyplývajúceho zo vzniku preplatku na dávke za neprimerané okolnostiam vzniku preplatku, povinnosť vrátiť dávku v nezamestnanosti v sume 555,90 eur bola uložená zjavne neproporcionálne a neprimerane povahe skutku, jeho dôsledkom a okolnostiam.

14. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalovaná, ktorá sa v celom rozsahu stotožnila s odôvodnením rozsudku krajského súdu. Zopakovala, že vyradenie z evidencie uchádzačov o zamestnanie má za následok zánik nároku na dávku v nezamestnanosti. Príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila, ak prijímal dávku alebo jej časť hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila. Žalobca bez akýchkoľvek pochybností vedel, resp. z okolností musel predpokladať, že dávka v nezamestnanosti, ktorá mu bola vyplatená za obdobie, počas ktorého bol zamestnaný a mal nárok na mzdu, mu bola vyplatená neprávom. V zmysle ust. § 236 ods. 1 písm. b) je žalobca povinný takto vyplatenú dávku v nezamestnanosti vrátiť. Žalovaná poukázala na judikatúru NS SR, v ktorej sa najvyšší súd stotožnil s názorom žalovanej o vylúčení súbežného nároku na dávku v nezamestnanosti a nároku na starobný dôchodok. Záverom žalovaná uviedla, že v prípade prijatia výkladu ust. § 236 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, tak ako ho uvádza žalobca, v prípadoch, kedy si poberateľ nesplní svoje zákonné povinnosti, by bol v konečnom dôsledku odmenený poberaním dávky v nezamestnanosti za dlhšie obdobie. Žalovaná považuje postoj sťažovateľa vo veci za nielen odporujúci zákonu, ale aj dobrým mravom. Poskytnutie dávky v nezamestnanosti za obdobie, počas ktorého bol žalobca zamestnaný a mal príjem z pracovného pomeru, sa prieči základnému účelu tejto dávky.

15. K vyjadreniu žalovanej sa vyjadril sťažovateľ, ktorý tvrdil, že žalovaná nebola oprávnená žalobcu zaviazat' a ukladať mu povinnosť vrátiť dávku, v prípade spätného vyradenia z evidencie uchádzačov o zamestnanie formou poučenia žalobcu ako žiadateľa resp. poberateľa dávky. Žalovaná prezentuje novú povinnosť pre žalobcu, ktorá nemá ukotvenie v žiadnom zákone, zákon takúto povinnosť žalobcovi výslovne neukladá. Sťažovateľ ďalej poznamenal, že bolo predčasné konať a rozhodovať o povinnosti vrátiť preplatok na dávke, nakoľko má za to, že k žiadnemu preplatku nedošlo, preto bolo predčasné uvažovať o tom, ktorý subjekt je za vznik preplatku skutočne zodpovedný. V súvislosti s rozhodnutím o odňatí dávky žalobca poukazuje na to, že raz priznanú dávku je vždy potrebné odňať. Postupom, ktorým žalovaná zákonným spôsobom neodňala žalobcovi priznanú dávku, porušila jeho procesné práva, predovšetkým možnosť konať v konaní o odňatí dávky. Konanie o vrátení preplatku žalobca považoval za predčasné. Tvrdenie, že postoj žalobcu odporuje zákonu alebo dobrým mravom považoval za absurdné. Uviedol, že v tejto veci iba požíva práva garantované Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi. Opakovane žiadal o moderáciu povinnosti vrátiť sumu 555,90 eur na 100 eur.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd podľa § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

17. Podľa § 236 ods. 1 zákona o sociálnom poistení príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak je vyššia ako 5 eur a

a) nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom,

b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo

c) vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako

patrila.

18. Predmetom sporu v danom prípade zostala otázka, či žalobca ako príjemca dávky v nezamestnanosti je povinný vrátiť časť dávku v nezamestnanosti vyplatenú za obdobie, počas ktorého bol zamestnaný.

19. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu, konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovaného sa kasačný súd stotožňuje s právnym názorom vysloveným krajským súdom v odôvodnení rozsudku. Podľa názoru kasačného súdu je rozsudok krajského súdu vecne správny, náležite odôvodnený a má za to, že krajský súd sa v ňom vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami žalobcu. Kasačný súd nepovažuje za účelné opakovať argumentáciu uvedenú v rozsudku krajského súdu, a preto sa bude venovať iba podstatným námietkam uvedeným sťažovateľom v kasačnej sťažnosti.

20. Sťažovateľova argumentácia je založená na tvrdení, že na to aby bol povinný vrátiť dávku v nezamestnanosti, ktorá mu bola vyplatená aj za obdobie, počas ktorého už bol zamestnaný, musia byť splnené rovnaké predpoklady ako pri nároku na náhradu škody (vznik škody - preplatku, porušenie právnej povinnosti, príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom preplatku a zavinenie). Kasačný súd tento právny názor žalobcu považuje za nesprávny, ktorý nemá oporu v platnom právnom poriadku. Povinnosť vrátiť neoprávnene vyplatenú dávku je upravená v § 236 zákona o sociálnom poistení. Toto ustanovenie jasne formuluje podmienky, za splnenia ktorých je príjemca dávky povinný dávku vrátiť. Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nie je možné vyvodiť aplikáciu ustanovení o vzniku nároku na náhradu škody podľa Občianskeho zákonníka, a to ani zo systematického zaradenia § 236 v druhej hlave zákona o sociálnom poistení s názvom zodpovednosť v sociálnom poistení. Ustanovenie § 236 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozlišuje 3 situácie, kedy je príjemca povinný vrátiť dávku a) nesplnenie povinnosti uloženej týmto zákonom, b) prijatie dávku alebo jej časti, hoci príjemca vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo c) ak príjemca vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila. V prvom prípade je predpokladom porušenie povinnosti uloženej zákonom. V druhom prípade je predpokladom vedomosť alebo predpoklad vyplývajúci z okolností, že dávka príjemcovi bola vyplatená neprávom. Tretí prípad postihuje iné vedomé konanie príjemcu dávky, ktorého dôsledkom je vyplatenie dávky neprávom. Je teda zrejmé, že ide o tri rôzne situácie. Pokiaľ by sme pripustili žalobcov výklad, že okrem uvedených podmienok je vždy potrebné splniť aj všetky predpoklady rovnaké ako pri nároku na náhradu škody (porušenie povinnosti, škoda (preplatok), príčinná súvislosť, zavinenie) rozlišovať jednotlivé prípady povinnosti vrátiť dávku uvedené v ustanovení § 236 ods. 1 pod písm. a) až c) by stratilo opodstatnenie, pretože vždy by sa vyžadovalo porušenie povinnosti, príčinná súvislosť a zavinenie. Je preto zrejmé, že zákonodarca neviaže povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú dávku na iné predpoklady ako tie, ktoré sú uvedené v ustanovení § 236 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Vzhľadom na uvedené považoval kasačný súd žalobcovu argumentáciu predpokladov vzniku škody, ktorú žalobca v rámci kasačnej sťažnosti podrobne rozobral, za irelevantnú.

21. Ďalším argumentom žalobcu je ochrana dobromyseľného príjemcu dávky, pričom poukazuje na rozsudok NS SR sp. zn. 9Sžso/90/2016. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na to, že uvedený rozsudok sa týka povinnosti vrátiť časť nároku na náhradu za bolesť. Je potrebné poznamenať, že vedomosť resp. predpoklad, že ide o vyplatenie dávky neprávom, v prípade náhrady za bolesť je potrebné posudzovať na základe odlišných kritérií ako pri dávke v nezamestnanosti. Náhrada za bolesť sa vypočítava na základe bodového hodnotenia, ktoré vykonávajú lekári a je teda závislé na odborných medicínskych otázkach, o ktorých si žiadateľ v zásade nie je sám schopný si urobiť úsudok. Ide preto o skutkovo úplne odlišnú situáciu ako je situácia žalobcu, ktorý mal za daných okolností byť schopný vyvodiť záver, že za dobu, počas ktorej je zamestnaný, mu dávka v nezamestnanosti nepatrí. K rozsudku NS SR sp. zn. 1So/80/2010, na ktorý tiež žalobca poukazuje je potrebné dodať, že v danom prípade ide o vrátenie sirotského dôchodku, pričom na rozdiel od prípadu žalobcu v danom prípade absentovalo poučenie, ktoré by preukazovalo vedomosť o tom, že dávka bola vyplatená neprávom. V prípade rozsudku NS SR sp. zn: 7Sžso/77/2011 ide o rozhodnutie o odňatí peňažného príspevku na úpravu bytu, nie o povinnosti tento príspevok vrátiť. Rozhodnutia, na ktoré žalobca poukazuje,

vychádzajú z iných skutkových okolností pri posudzovaní vedomosti prijímateľa o vyplatení dávky neprávom, a preto nie sú na daný prípad použiteľné.

22. Kasačný súd sa nestotožňuje ani so žalobcovou argumentáciou ohľadne jeho dobromyseľnosti v čase prijatia dávky a poukazuje na to, že žalobca vedel, že je od 01.09.2017 zamestnaný, a to túto vedomosť mal už aj v čase podania žiadosti o dávku v nezamestnanosti. Neobstoja žalobcove špekulácie o tom, kedy mu bola dávka vyplatená, ani kedy mu bolo oznámené vyradenie z evidencie uchádzačov o zamestnanie ani či žalovaná má v tlačive žiadosti kolónku na uvedenie budúceho zamestnania. Za rozhodujúcu skutočnosť, zhodne s názorom krajského súdu považuje kasačný súd to, že žalobca musel vedieť, že od 01.09.2017 je zamestnaný a že mu z tohto dôvodu od 01.09.2017 dávka v nezamestnanosti nepatrí. Vedomosť žalobcu je možné odvodiť, tak ako poukázal aj krajský súd, od žalobcom vlastnoručne podpísaného poučenia v rámci žiadosti o priznanie dávky v nezamestnanosti, v ktorom sa uvádza: „Poberateľ dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytnutej sume, ak nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom alebo prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, najmä v prípade spätného vyradenia z evidencie alebo v prípade spätného priznania iných dávok sociálneho poistenia, ktorých priznanie a poberanie vylučuje nárok na poberanie dávky.“ Kasačný súd pritom poukazuje aj na emailovú komunikáciu s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorú priložil žalobca a ktorá má dokazovať, že oznámil vznik pracovného pomeru tomuto úradu zo dňa 07.09.2017, v ktorom bol referentkou upozornený, že na základe vzniku pracovného pomeru bude vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vzhľadom na uvedené kasačný súd považuje žalobcovo tvrdenie, že nevedel a ani nemohol z okolností predpokladať, že dávka v nezamestnanosti mu za mesiac september 2017, kedy už bol zamestnaný, nepatrí, za nepravdivé.

23. Sťažovateľ ďalej vyčítal krajskému súdu, že rozsudok riadne nezdôvodnil. Kasačný súd ani túto námietku nepovažuje za dôvodnú. Z rozsudku krajského súdu je zrejmé, ktoré skutočnosti považoval krajský súd za preukázané, ktoré skutočnosti vo veci považoval za rozhodujúce, ako aj to, prečo jednotlivé žalobcove argumenty nepovažoval za opodstatnené. Kasačný súd poukazuje na ods. 21 -27 rozsudku krajského súdu. Skutočnosť, že krajský súd nevyhovel námietkam žalobcu neznamena, že sa nimi nezaoberal. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi.

24. Kasačný súd sa nestotožnil ani s tvrdením žalobcu, že rozsudok krajského súdu porušuje žalobcove základné práva, princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti orgánov verejnej moci a ochrany legitímnych očakávaní a tiež princípu, že právo nemôže vzísť z bezprávia a nespravodlivosti. Nemožno považovať za porušenie legitímnych očakávaní žalobcu a za nespravodlivosť uloženie povinnosti vrátiť dávku, o ktorej žalobca vedel, že mu nepatrí už v momente jej prijatia.

25. Ďalšiu námietku týkajúcu sa administratívneho postupu žalovanej, v ktorej namieta neodňatie dávky kasačný súd považuje za irelevantnú vzhľadom na to, že predmetom tohto konania je rozhodnutie žalovanej o vrátení neprávom vyplatennej dávky, nie konanie o odňatí dávky ani konanie o zastavení výplaty dávky.

26. Sťažovateľ ďalej vyčítal žalovanej procesný postup, v celom konaní podľa neho rozhodovala svojvoľne a arbitrárne a prenáša celú ťarchu za svoje nesprávne konanie na žalobcu ako poistenca a príjemcu dávky. Túto námietku žalobcu kasačný súd tiež považoval za nedôvodnú. Naopak žalovaná v konaní preukázala a riadne odôvodnila, prečo žalobca vedel o tom, že mu uvedená dávka nepatrí.

27. Tvrdenie žalobcu, že žalovaná prezentuje novú povinnosť pre žalobcu, ktorá nemá ukotvenie v žiadnom zákone, zákon takúto povinnosť žalobcovi výslovne neukladá, považuje kasačný súd za nepravdivé vzhľadom na ustanovenie § 236 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Je teda zrejmé, že povinnosť vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého príjemcovi nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, je ustanovená v zákone a nie v poučení k žiadosti o dávku v nezamestnanosti, ako

to prezentuje žalobca.

28. Námitku žalobcu, že žalovaná mu celým svojím postupom odňala jeho procesné práva, predovšetkým možnosť konať v konaní o odňatí dávky, resp. v konaní o uložení povinnosti za preplatok, napr. predkladať tvrdenia a dôkazy na podporu svojich tvrdení považuje kasačný súd za nedôvodnú a poukazuje na to, že žalobca mal možnosť v rámci administratívneho konania o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku sa vyjadriť a predkladať dôkazy, pričom toto svoje právo aj uplatnil v rámci odvolacieho konania.

29. Záverom sťažovateľ navrhol peňažnú moderáciu a žiadal znížiť povinnosť vrátiť neoprávnene vyplatenú dávku na 100 eur. Tuto žalobcovu požiadavku kasačný súd vyhodnotil ako neopodstatnenú. V danom prípade nie je dôvod uvažovať o peňažnej moderácii vzhľadom na to, že ide o vrátenie dávky, na ktorú žalobca od začiatku nemal nárok a ktorá mu nepatrí, s poukazom na skutočnosť, že o tom, že mu táto dávka nepatrí žalobca vedel, resp. musel túto skutočnosť vzhľadom na okolnosti predpokladať.

30. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné kasačnú sťažnosť žalobcu podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietnuť.

31. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, a účastníkom nepriznal náhradu trov konania, pretože sťažovateľ v konaní nebol úspešný a žalovanému nárok na náhradu trov v zásade neprináleží.

32. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.